

„Nowa Reforma“ wychodzi dwa razy dziennie.

Numer poranny wychodzi codziennie przez poniedziałek i dni powiatowych. — Numer popołudniowy codziennie oprócz niedziel i świąt.

Table with 4 columns: Location, Subscription rate (monthly/quarterly), and other details.

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, ulica Jagiellońska L. 10. — Telefon Redakcji i Administracji Nr 41, dla rozmów zamiejscowych 972.

W Łwowie sprzedaż numerów po 6 halery; w Bielsku i w Białymostku po 4 halery; w innych miejscach po 3 halery.

Cena numeru 4 hal., z przesyłką pocztową 6 hal.

NOWA REFORMA

NUMER PORANNY

Prenumeratę przyjmują:

Administracja: „Nowej Reformy“ i wszystkie urzędy pocztowe; miejscowa Administracja „Nowej Reformy“ — Główna trafikarna w Ryku — Agnieszka J. Hopena i A. Salomonowicz, ul. Szwajkarska 2. — Handel St. Karłowicza, Bukieniec, Handel Fiałki i Turka, ul. Szwajkarska, Biuro dzienników M. Huczyca, ul. Wiślna.

Wyrok sądu obywatelskiego w sprawie Rydzyny.

Kraków, 5 lutego.

Z Poznania otrzymaliśmy wczoraj wyrok sądu obywatelskiego w sprawie p. dr. Z. Dziembowskiego przeciwko redaktorowi „Dziennika Poznańskiego“, omawiający szczegółowo sprawę ugody hrabiów A. Wodzickiego i Potockiego z rządem pruskim.

W skład sądu obywatelskiego, który rozpatrywał sprawę rydzynską, wchodził pp. Bronisław Brodzicki, właściciel dóbr z Kujaw, członek zarządu głównego Towarzystwa rolniczego; Ludwik Mycielski, były poseł do parlamentu, wiceprezes Towarzystwa prawniczko-ekonomicznego; Adam Napieralski, znany publicysta, poseł do parlamentu ze Śląska; Władysław Jerzykiewicz, były poseł, jeden z założycieli i pierwszy dyrektor Banku ziemskiego w Poznaniu; prof. dr. Stanisław Karwowski, prezes polskiego Koła radzieckiego w Poznaniu; Stanisław Łącki, właściciel dóbr, ordynat na Posadowie; Gustaw Raszewski, patron Kółek rolniczych.

W czasie rozpraw przesłuchano czterech świadków. Przesłuchani zostali pp. Walery Żebziński, redaktor „Wielkopolanina“ i „Przebiegu wielkopolskiego“; dr. Marian Seyda, redaktor „Kuryera poznańskiego“; Wojciech Trampczyński, adwokat, notaryusz i poseł do Sejmu, zastępca prawni agnatów ks. Sułkowskich; dr. Celichowski, adwokat, kurator nieznanych z miejsca pobytu agnatów.

Zabór pruski, jako najbardziej, bo bezspornie w sprawie Rydzyny interesowany, powinien był, naszym zdaniem, pierwszy zabrać głos w tej sprawie. I dobrze się stało, że rzeczywiście sąd, z poznańskich obywateli złożony, wyprzedził opinię krakowskiej Rady miejskiej. — Teraz kolej na nią. Niechaj krakowska Rada miejska wyda swoje orzeczenie i definitywnym oświetleniem sprawy uspokoi zaniepokojoną opinię publiczną.

Wspomniany wyrok brzmi w całości, jak następuje:

„Działo się w Poznaniu, dnia 2 lutego 1911 r. W „Dzienniku Poznańskim“ pojawiły się artykuły w sprawie rydzynskiej, którymi poseł pan dr. Dziembowski czuł się dotkniętym. Skutkiem tego zapronował zwołanie sądu obywatelskiego celem rozpatrzenia jego udziału w tej sprawie. Redaktor „Dziennika Poznańskiego“, p. Kazimierz Pufkie, zgodził się na tę propozycję. W ten sposób doszedł do skutku sąd obywatelski, w którego skład weszli z ramienia p. dr. Dziembowskiego pp.: Bolesław Brodzicki, Ludwik Mycielski, Adam Napieralski; ze strony „Dziennika Poznańskiego“ pp.: Władysław Jerzykiewicz, prof. dr. Stanisław Karwowski, Stanisław Łącki. Powyżsi panowie wybrali jako superarbitra p. Gustawa Raszewskiego.

Sąd obywatelski rozpatrywał sprawę na posiedzeniach z 26, 28 stycznia, 1 i 2 lutego b. r. Sąd obywatelski postanowił przedwzrostkiem, że względu na to, iż sprawa rydzynska całe społeczeństwo w wysokim stopniu zajmuje i do dziś stanowi przedmiot rozmaitych komentarzy, aby nie ograniczyć się wyłącznie na rozpatrywaniu zarzutów, podniesionych w artykułach „Dziennika“, lecz badać sprawę w ogóle, która w ten tylko sposób może być należycie wyjaśniona.

Sąd obywatelski, po przesłuchaniu pięciu świadków i zbadaniu licznych dokumentów oraz innych materiałów dowodowych, ujął całość sprawy w pięć pytań, na które odpowiedział jak następuje:

I. Czy zasadniczo wolno było w sprawie Rydzyny układać się z rządem w pewnych okolicznościach?

Sąd obywatelski odpowiada na to jednogłośnie: Jeżeli ustala nadzaje zachowania Rydzyny dla agnatów, nie sprzeciwiało się zasadom etyki narodowej układać się z rządem, gdyby sąd wyniki pośredni lub bezpośredni pożytek dla społeczeństwa.

II. Czy okoliczności, w jakich pp. hr. Wodzicki i Potocki układ z rządem zawarli, uprawniały do przypuszczenia, że nadzaje zachowania Rydzyny dla agnatów ustala?

Podstawą uprawniającą agnatów do Rydzyny było, podług statutu erekcyjnego, obok urodzenia z szlachcianki, dokonanie pewnej donacji z własnego majątku na korzyść ordynacji rydzynskiej i uwiadomienie o tem ordynatu. Obu tych warunków nie dopełniła linia bielska ks. Sułkowskich, jedyna dziś pozostała gałąź rodu. Wchodzi zatem w rachubę agnaci t. zw. drugiego prawa.

Z agnatów tych jedynie Aleksander Szembek i hr. Teodor Sułkowski warunków dopełnili, lecz bezpotomnie wymarli, względnie ich potomstwo w prostej linii wygasło, albowiem mimo wywołania, nikt z nich się nie zgłosił.

Donacji takiej dokonał także hr. Tomasz Potocki, jako wnuk siostry fundatora, doszedłszy do lat 24 i na mocy tego podmieścił jego potomkowie pretensje do ordynacji rydzynskiej. — Wytoczony w tej sprawie proces zakończył się przegrana pozywających we wszystkich instancjach; sądy oddaliły ich

pretensje na podstawie, że nie syn, lecz dopiero wnuk dokonał donacji. Taki sam wyrok zapadł i w restrykcyjnym procesie, oraz w procesie małoletniego Stanisława hr. Potockiego, rozegranych już po zawarciu układu hr. hr. Wodzickiego i Potockiego z rządem pruskim.

Chodzący pogłoski o tem, że jeszcze inni agnaci nosili się z zamiarem dochodzenia praw swoich; zamiaru tego jednak nie wykonali.

Wobec tej sytuacji ekstrahowano opinie uczonych prawników i historyków polskich i niemieckich o możliwości skutecznego przeprowadzenia procesu, bądź to ze strony agnatów, bądź też oddzielnych sukcesorów.

Wszyscy ci uczeni uważali wynik procesu za bardzo wątpliwy; jeden z nich, profesor polskiej wszechszkoły i znany w świecie naukowym cywilista, kończy swoją opinię temi słowami: „Jeżeli gdzie, to w tym wypadku byłoby obowiązkiem czynników w tej mierze decydujących dążyć do załatwienia sprawy drogą ugody“.

Gdy tak niepomyślnie przedstawiały się prawa agnatów, pretensje rządu pruskiego do Rydzyny, opierające się dotychczas jedynie teoretycznie na artykule III statutu ordynacji, wzmocnione zostały przez samego księcia ordynata Antoniego i jego synów, względnie ich kuratora. Albowiem zeznaniem przed sądem nadziemińskim w Poznaniu z dnia 10 marca 1892 r. ks. Antoni i jego synowie, względnie ich kurator, uznali wyraźnie prowincjonalne królewskie kolegium szkolne jako uprawnionego następcę komisji edukacyjnej Królestwa Polskiego i tym aktem związali nieodwołalnie wprawdzie nie agnatów, lecz siebie i swoich alodialnych sukcesorów wobec rządu pruskiego. Oweznana uchwała rodzinna, powzięta jedynie celem umożliwienia nowej pożyczki dla ordynacji, a przynajmniej dla przyszłego prawa współdziałania we wszystkich dalszych uchwałach rodzinnych, doszła prawomocnie do skutku, mianowicie także po wywołaniu wszystkich agnatów.

Na powyższe przedstawienie faktycznych danych sąd obywatelski godzi się jednogłośnie i opierając się na tych stwierdzeniach, dochodzi sześciu głosami przeciw jednemu do przekonania, że dane okoliczności uprawniały do przypuszczenia, iż nadzaje zachowania Rydzyny dla agnatów lub alodialnych sukcesorów ustala.

III. Czy układ pp. hr. hr. Wodzickiego i Potockiego z fiskusem z dnia 10. VII. 1908 nie pokrzywdził jednostek i społeczeństwa?

Sąd obywatelski stwierdza jednogłośnie, że podług zgodnej opinii słuchanych przez niego prawników, agnaci przez układ z dnia 10. VII. 1908 r. nie zostali ze swych praw wyznici, albowiem każdemu z nich, o nie by był uprawniony, wolno jak przed układem tak i po układzie swoich praw dochodzić, a nawet druga część § 3 owego układu, obowiązująca hr. hr. Wodzickiego i Potockiego, „do nie podejmowania niczego, co by do skutku uchwały rodzinnej utrudniało lub nadaremniło, lub teżże prawna trwałość kwestyowno“, szkody innym agnatom nie wyrządziła.

Interes ogólny społeczeństwa odnosi się do sprawy Rydzynskiej z punktu widzenia fundacji, która do śmierci ostatniego ordynata miała, pozostając nierozdzielna, służyć „zawsze, zupełnie na edukację młodzieży szlacheckiej narodowej stanu świeckiego... żeby ta edukacja Ojczyźnie pożytecznych i przydatnych formowała obywateli“. Fundacja, tak warunkowana, została zniesiona uchwałą rodzinną z dnia 2 września 1908 r., wynikającą wprawdzie z układu z dnia 10. VII. 1908, ale powziętą jedynie przez ks. ordynata Antoniego, prowincjonalne królewskie kolegium szkolne poznańskie i kuratora ewentualnych i nieznanych agnatów, bez współdziałania hr. hr. Wodzickiego i Potockiego względnie ich prawnych doradców.

Sąd obywatelski stwierdza, że wszyscy słuchani przez niego prawnicy tę uchwałę rodzinną z 2 września 1908 poczytują za nieważną i to ze względu na to, iż przepisane ogólną ustawą fideikomisową warunkowi, ażeby agnatów do zgłoszenia swych praw w ciągu ustawą przepisanej czasu zawzwać, nie stało się zadość. Skoro tak jest, naczynas ta uchwała rodzinna nie zagradza drogi agnatom do dalszego dochodzenia swych praw. Jeden ze słuchanych prawników oświadczył wprawdzie, że uchwała rodzinną z d. 2 września 1908 r. o tyle utrudnia sprawę agnatom, że dała rządowi jeden wybieg więcej. Wybiegu tego uchycyli się istotnie sąd leszczyński w procesie małoletniego Stanisława hr. Potockiego. Wyższe jednak instancje sądowe na stanowisku tego sądu nie stanęły, lecz skargę, z pominięciem uchwały rodzinnej, na podstawie innych powodów, oddaliły. Sąd obywatelski stwierdza zatem na mocy powyższych danych, że przewidywany wybieg de facto przez trybunały jako miarodawczy nie został dotąd przeciwko agnatom zastosowany.

Sąd obywatelski rozpatrzył następnie kwestyę, jakiego by były następstwa dla społeczeństwa w razie nierozwiązania ordynacji, a więc po zajęciu Rydzyny przez król. prowincjonalne kolegium szkolne jako fundacji z warunkami powyższej podanej, wynikającymi ze statutu ordynacji.

Dla sądu obywatelskiego nie ulega wątpliwości, że fundator, mówiąc o wychowaniu młodzieży szlacheckiej narodowej, miał na myśli młodzież polską i że mówiąc „o edukacji Ojczyźnie przydatnych obywateli“, miał na myśli ojczyzną polską.

Czy prowincjonalne kolegium szkolne, objawiając „pod władzę i dzierżenie“ ordynacji rydzynskiej, byłoby wychowywało młodzież polską „w szkołach i konwiktach“ na przydatnych ojczyźnie polskiej obywateli, sąd obywatelski wątpić jest zmuszony, tem więcej, że statut ordynacji „urządzenie wszystkich obowiązków w tej mierze dla Komisji edukacyjnej należących do woli i władzy będących pod ten czas Stanów Najjaśniejszej Rzeczypospolitej“ oddawał. Następca prawnym tych Stanów jest według jednego z poznańskich sejm prowincjonalny, według innych sejm pruski.

Sąd obywatelski jest zdania, że ani po sejmie prowincjonalnym poznańskim, ani po sejmie pruskim nie można się spodziewać, ażeby jako władze pod tym względem decydujące zmusiły szkolne kolegium prowincjonalne jako dzierżyciela ordynacji do wykonania warunków fundacji w myśl i ducha fundatora. Operując na tem, sąd obywatelski jest jednogłośnie zdania, że utrzymanie charakteru fundacyjnego ordynacji w dzierżeniu prowincjonalnego kolegium szkolnego nie byłoby przyniosło społeczeństwu nazwane zamierzonych przez fundatora korzyści.

Nawiązując do tego punktu, rozpatrywano, czy słusznym jest inny zarzut, iż zniesienie ordynacji ułatwia rządowi rozkolonizowanie majątków rydzynskich. Sąd obywatelski odpowiada na to, że przez uchwałę rodzinną niebezpieczeństwo kolonizacji nie powstało, albowiem rząd mógł kolonizować nawet ordynację w formie drobnych dzierżaw, co już niedokrotnie komisja kolonizacyjna uczyniła, nie mówiąc już o tem, że każda ordynacja, obciążona hipotecznym długiem, może być wystawiona na subastę i sprzedana, tak, iż wówczas nie majątek ziemski, lecz kapitał, ze sprzedaży osiągnięty, tworzy ordynację.

Sąd obywatelski dochodzi jednogłośnie do przekonania, iż układ hr. hr. Wodzickiego i Potockiego z dnia 10. VII. 1908 jako i uchwała rodzinna z dnia 2 września 1908, ani jednostkom ani społeczeństwu nie przyniosły szkody nie przyniosły.

IV. Jaki był udział p. dr. Dziembowskiego w zabiegach o Rydzynę?

Sąd obywatelski miał dowody w ręku i fakt ten stwierdził jednogłośnie, że p. dr. Dziembowski po przegranym pierwszym procesie hr. Władysława Sułkowskiego usiłował dopomagać do uratowania Rydzyny w trojakim kierunku.

Po 1. przez zamiar skłonięcia hr. Henryka Potockiego do wytoczenia procesu o uznanie jego agnaty. Po 2. z powodu bardzo wątpliwego wyniku tegoż procesu, zastanawiał się z hr. Wodzickim, czyby przez adoptowanie syna jego przez ks. Antoniego Sułkowskiego nie utrzymał charakteru ordynacji dla Rydzyny na tak długo, dopókiby adoptowany ordynat był przy życiu, lub jego meskie potomstwo istniało, poczem ordynacja rydzynska miałaby być rozwiązana i przejść na wyłączną własność rządu. Po 3. Brał udział w przygotowywaniu akcyi wspólnej hr. Wodzickiego i hr. Henryka Potockiego w sprawie układu z fiskusem pruskim z 10 lipca 1908 roku. Przy formalnym zawarciu układu z rządem jednakże obecnym nie był, jak to z ośnośnego aktu wynika.

V. Czy udział p. dr. Dziembowskiego w zabiegach o Rydzynę, powyżej stwierdzony, z punktu widzenia obywatelskiego należy potępić?

Ze względu na stan rzeczy, szczegółowo omówiony pod pytaniem III niniejszego wyroku, p. Dziembowski nie miał powodu nie brać udziału w zabiegach o układ. Nadto hr. hr. Wodzicki i Potocki przedłożyli mu opinie trzech znanych obywateli Księstwa Poznańskiego, którzy drogę ugody pod pewnymi warunkami zalecali. Te pewne warunki są sądownie obywatelskiemu znane i gdy zostaną dotrzymane — a sąd obywatelski ma na to poważne piśmienne zapewnienia — przyniosą społeczeństwu istotne korzyści.

Zważywszy to, co się w niniejszym akcie powiedziało, sąd obywatelski przychodzi do przekonania, że p. dr. Dziembowski przez udział swój w sprawie Rydzyny obowiązków obywatela Polaka nie naruszył. Uchwała ta jest jednogłośnie.

Jeden wszakże z członków podaje do protokołu, co następuje: „Uważam za zaniebdanie p. dr. Dziembowskiego, że przed zawarciem układu nie porozumiał się z agnatami, którzy zamierzali proces prowadzić, względnie z ich przedstawicielem“.

Wszyscy inni członkowie sądu stwierdzają wobec tego, że słuszności tego zarzutu nie uznają.

Raszewski, P. Jerzykiewicz, L. Mycielski, Prof. dr. Karwowski, Adam Napieralski, Bronisław Brodzicki, Stanisław Łącki.

Z Sejmu pruskiego.

(Telegr. „N. Reformy“.)

Berlin. Sejm pruski kontynuował wczoraj dyskusję nad budżetem ministerstwa sprawiedliwości. Pos. Seyda w ciągu dyskusji oświadczył, że nie zawsze sędziowie są winnymi, jeżeli się polska ludność skarży na sądy, że raczej należy to odnieść do całego panującego stanu w sądownictwie. Stronictwo mowcy postawiło dlatego w parlamencie wniosek o zmianę § 130 kodeksu karnego, odnoszącego się do podburza-

nia jednych klas ludności przeciw drugim. Nie przyjmowanie polskich sędziów, notaryuszy, oraz średnich i niższych urzędników w sądownictwie musi wśród publiczności wywołać przekonanie, że polski żywioł jest mniej wartościowy; że piecza prawna nie jest obiektywną. Mowca wystąpił za utworzeniem 3 sądu kraj. na Górny Śląsk w Katowicach, aby innym sądom kraj. w Gliwicach i Bytoniu odjąć pracy.

Program prac parlamentu.

(Telegr. „N. Reformy“.)

Wiedeń. We wtorek zbiera się Izba deputowanych, a po południu tego dnia komisja budżetowa. Izba ma w tym tygodniu załatwić ustawę o nocnej pracy kobiet i ustawę o domokrawstwie, poczem prawdopodobnie będzie odcroczona na 2 tygodnie; w czasie tej przerwy mają delegacje zakończyć swoje obrady.

Minister sprawiedliwości Hochenburger zamierza przedłożyć w najbliższym czasie Izbie posłów nowy projekt ustawy karnej i procedury karnej.

Z komisji budżetowej.

Wiedeń. Na porządku dziennym komisji budżetowej znajduje się sprawa włoskiego fakultetu. Jak słychać, ze Słowiańcami zawarto kompromis. Klerjali słowiańscy nie będą czynić w tej sprawie trudności.

Po zamknięciu uniwersytetu Jagiellońskiego.

Senat uniwersytetu Jagiellońskiego obradował wczoraj od godz. 12 do 3 po południu. Jak nas informują, nie powzięto na tem posiedzeniu żadnych uchwał w kierunku otwarcia wszechszkoły; nastąpi to dopiero po powzięciu stosownej decyzji przez ministerstwo oświaty.

W samym gmachu panuje już zupełny ład i porządek. Zdymowane drzwi sali wykładowej nr. 39 zostały już naprawione i świeżo pomalowane tak, że nie ma już nigdzie śladu poniedziałkowych zaburzeń. Ogłoszenie rektora o zamknięciu uniwersytetu wisi w dalszym ciągu w szybie bramy wchodowej.

Memoriał akademików ludowców.

Zarząd organizacyjny krakowskich akademików ludowców wystosował w piątek memoriał do prezydium klubu posłów P. S. L. w Wiedniu na ręce posła Stapińskiego w sprawie ostatnich zajęć na uniwersytecie Jagiellońskim, oraz wydane przez senat wyroku. Memoriał przedstawia genezę konfliktu młodzieży z senatem, omawiając kolejno zajęcia na wykładach ks. Zimmermana. Przy tej sposobności zwraca młodzież ludowa, że jakkolwiek nie pochwalila formy protestu innych odłamów młodzieży postępowej na pierwszym wykładzie ks. Zimmermana, to jednak musiała wyrazić swe niezadowolenie z postępienia senatu, który oddał sprawę tych zajęć prokuratury. Nakoniec stwierdza młodzież, że wyrok senatu dotknął w wielkiej mierze także młodzież ludową, pozbawiając wielu słuchaczy stypendyj i prawa uwolnienia od czesnego, co niektórym wprost uniemożliwia kontynuowanie studiów. Wreszcie zwraca się młodzież ludowa do posłów z gorącym apelem, by użyli całego swego wpływu i postarali się o złagodzenie surowego wyroku senatu.

Uchwały komitetu strajkowego.

Wczoraj odbyło się posiedzenie komitetu strajkowego, na którym odczytano listy i telegramy z Mittweidy i Nancy, wyrażające solidarność z akcją młodzieży krakowskiej, oraz depesze z Lwowa, donoszące, że młodzież tamtejsza zaprzestała na razie strajku, zobowiązując się jednak, jeśli zajdzie potrzeba, podjąć napowrót odpowiednią akcyę. — Wobec obiegających pogłosek o otwarciu uniwersytetu w najbliższych dniach, komitet poczynił odpowiednie kroki i oświadczył się za podjęciem bez względu na strajku w razie, gdyby postulat młodzieży nie miał być przez sfery miarodajne rozwiązany. Nadto postanowiono przestać do pracy lokalnej i zagrażającej artykuł wyjaśniający niesłuszność twierdzeń, jakoby taktyka młodzieży krakowskiej naruszała zasady autonomii uniwersyteckiej.

Rekurs przeciw wyrokowi senatu.

Jak wiadomo, dr. Heskł wniesie w najbliższej przyszłości rekurs przeciw wyrokowi senatu. W tym celu komitet strajkowy w „Promieniu“ począł zbierać podpisy tych wszystkich słuchaczy i słuchaczek, którzy zostali w jakikolwiek sposób ukarani.

Podjęcie wykładów w uniwersytecie i technice we Lwowie.

Łwów (Tel. pryw.). Senat politechniki uchwałił rozpocząć w poniedziałek wykłady. Senat uniwersytetu uchwałił rozpocząć wykłady na wydziale lekarskim w poniedziałek.

Koło polskie za złagodzeniem wyroku senatu.

Wiedeń. Deputacja postępowych studentów krakowskich była wczoraj u prezesa Koła polskiego Łazarskiego i wiceprezesa Stapińskiego i posła Germana i prosiła ich o złagodzenie wyroku senatu uniwersytetu w Krakowie, o cofnięcie delegacji i „consilium abendi“, udzielonego 246 słuchaczom. Jeżeli zyczeniem tym stanie się zadość, deputacja obejmuje gwarancję, iż strajk u-

stanie. Prezes dr. Łazarski odpowiedział, że Koło polskie wszystko uczyni, aby wyrok senatu uniwersytetu w Krakowie złagodzić. Studenti jednak powinni zachowaniem swoim niaćwić Kołu interwencyę. — W końcu polecił prezes Łazarski deputacji, aby udała się do ministra oświaty Stuerghka i szefa sekcji Cwiklińskiego.

Delegaci postępowej młodzieży krakowskiej zabawią w Wiedniu jeszcze kilka dni; we wtorek udadzą się do przywódców stronictwa postępowych bez różnicy narodowości.

Wiedeń. Deputacja studentów austriackich wykazała się wczoraj również u prezesa Łazarskiego i prosiła go o poczynienie starań, celem podjęcia zawieszonych wykładów. Pos. Łazarski odpowiedział, że Koło polskie uczyni, aby wykłady mogły być na nowo podjęte.

Akcya młodzieży wiedeńskiej.

Wiedeń. W uniwersytecie i w politechnice rozdawano wczoraj pismo ulotne, wzywające do udziału w zwołanem na dziś zgromadzeniu, na którem mają być omawiane zajęcia w Krakowie. Przed politechniką aresztowano jednego studenta, który rozdawał te odezwy, za przekroczenie przepisów o kolportażu.

Wydatki na armię i marynarkę.

(Telegr. „Nowej Reformy“.)

Budapeszt. W dyskusji generalnej nad budżetem ministerstwa wojny, która się toczyła wczoraj w komisji wojskowej delegacji austriackiej, przemawiał poseł Petelenz.

Mowa Petelenza.

Del. Petelenz, zaznaczając na wstępie, że żądania marynarki wywołały ogólne zaniepokojenie wśród ludności, — wykazawszy, że Austria nie potrzebuje tak wielkiej floty (Początek mowy del. Petelenza zamieściliśmy we wczorajszym popołudniowym numerze; Przyp. red.) — oświadczył, że w takich stosunkach położenie posłów jest trudne; choćby jednak nasza popularność miała przez te wydatki ucierpieć, uważamy za swój obowiązek mieć wzgląd na dobro państwa. Jeżeli więc wreszcie sprawa rozważymy, dojdziemy do wniosku, że musimy głosować za budżetem wojskowym; czynimy to jednak więcej z konieczności, niż z własnego popędu.

Nim to jednak uczynimy, musimy dokładnie zbadać wszystko we wszelkich kierunkach, co do konieczności i niedośćności proponowanych wydatków. — Musimy nabyć przekonania, że mają być nabyte obiekty, odpowiadające rzeczywistej cenie, abyśmy nie zasłużyli na zarzut, żeśmy pracowali tylko dla pewnych spekulantów.

Mowca porównywał kosztą budowy dreadnoughtów w Anglii i Włoszech; wynosią one o 8 milionów mniej przy budowie każdego dreadnoughta niż w Austrii. Mowca przyłącza się do zdania tych, którzy to podrożenie przypisują kartelowi żelaznemu, czemu raz należy położyć kres.

Trzeba także zdać sobie sprawę ze sposobu pokrycia wydatków i co do kompensat, jakie ludność i kraje otrzymają ze strony państwa. Co do pokrycia, usłyszmy wywody ministra skarbu; życzyć tylko należy, aby sumienie delegatów było usprawiedliwione. Co do kompensat, to wobec faktu, że część kapitału, użyta na budowę okrętów, znova w tej lub owej formie wróci do przemysłu swojskiego i wyjdzie na korzyść robotników, nie należy zapominać, że państwo składa się z wielu krajów i narodów i że niektórzy z nich wyjdą przy inwencyjach z próżniarstwem; już w tym kierunku widać kształtowanie się budziecie, a Galicya na tem wychodzi najgorzej. Na przeprowadzenie ustawy o drogach wodnych czekamy 10 lat. Teraz mamy już, co prawda, pozytywne przyrzeczenie i bezwarunkowo nalegać będziemy na wykonanie ustawy. Mowca domagał się budowy kolei lokalnych, reformy wojskowej procedury karnej, dwuletniej służby wojskowej. W Galicyi zauważyć można — zakończył del. Petelenz — na wszystkich polach zaniebdanie ze strony państwa, niema więc entuzjazmu do wydatków wojskowych. Ludność zniesie większe ciężary, gdy przez inwencyę podniesie się jej siła gospodarcza. Wtedy bardziej będzie w stanie ponieść te wydatki, które potrzebne są do zabezpieczenia mocarstwowego stanowiska monarchii.

Po przemowie pp. Stańka, Schreinerera i Exnera odcroczono posiedzenie do godziny 3 po południu.

Mowa szefa marynarki.

Budapeszt. Na posiedzeniu popołudniowym admirał hr. Montecuccoli oświadczył, że przy 312 milionowym kredycie chodzi tylko o sumę, której żąda się dla krótkiego programu flotowego 5- lub 6-letniego. Pomianawszy kwoty wymienione w exposé, na lata 1911 — 1916, także i normalny budżet dozna z wyżki, a mianowicie w tych latach prawdopodobnie roczna zwyżka wyniesie 3 do 4 milionów. Obecny stan żąda 14.000 ludzi, osiągnięty w 1916 cyfrą 17.000, a w późniejszych latach, gdyby to było konieczne, 20 lub 21 tysięcy. Obecny budżet 68 mlnów, w roku 1918 dojdzie do 80 milionów. Gdy się do tego doli-

Ważnym nadzwyczajnym kredytem, otrzymała się w latach 1911-1914 ogólne zadania marynarki 123-124 mil. Na zarządy, zwłaszcza del. Kozłowskiego, że buduje się okręty przestarzałego systemu, oświadcza mowa, że okręty, mające szerokie i ciężkie działa, nie tak prędko stają się nieużytecznymi i jeszcze długie lata stanowią mogącymi jednostki bojowe. Co do zarządu, jakoby nowe krążowniki i łodzie torpedowe nie były tak bardzo konieczne, że ze spisu flot można się przekonać, jak wielką liczbę tych jednostek bojowych posiadają inne państwa. U nas na 73 torpedowców jest 37 starych, reszta 36 zdanem mowcy niewystarczająco. Mowa nie wie o kompensatach, jakiby się miało dać Wegrom, gdyby się okrętów nie budowało w Bjece. Prawdą jest, że na ogół drożej budujemy niż Anglia, Niemcy i Ameryka, ale winą tego jest karcel żelazny, o czym mowa od 4 lat mówił. Inicytywę del. Deberniga co do sprowadzenia żelaza z zagranicy, wita minister z zadwojeniem, lecz oświadcza, że zarząd marynarki musiałby mieć pod tym względem swobodę ruchów.

Co do zadań stałości w wydatkach na marynarkę oświadczył, że dążyć będzie do tego z końcem okresu, dla którego żąda się 312 mil.; dlatego proponowałby, by tytuł VII zawierający budowę uzupełniającą i nowe budowy jednostek flotowych podnieść o taką wysokość, by marynarka bez nadzwyczajnych kredytów mogła się odnawiać. Przedstawiałoby się to w budżecie kwotą 145 mil. Mowa rozumie, że delegacja znajduje koszt nowych okrętów ogromnie wysokimi, ale porównanie z innymi mocarstwami wykazuje, że jeszcze zawsze stoimy poza nimi w tyle.

Mowa ministra wojny.
Minister wojny Schönaich stwierdza, że zadania wojskowe są wynikiem długoletniego nastoju w rozwoju armii. W elaboracji sztabu generalnego ograniczono się do najkonieczniejszych postulatów. Większe zapotrzebowanie po 1912 nie wchodzi w rachubę, bo reforma wojskowa najwcześniej w październiku 1911 rozpocznie się może, tak, że kredyty, dotyczące podwyższenia kontyngentu rekruta, dopiero od roku 1912 mogłyby być wzięte w rachubę.

Przeprowadzenie 2-letniej służby wojskowej wymaga w bieżących wydatkach 648 milionów, w jednorazowych 649 milionów.
Co do nowej ustawy wojskowej, to nowe formacje poczyniono tylko w minimalnych rozmiarach. Projekt jej opiera się na ustawie wojskowej z roku 1889. Zmiany dotyczą: skrócenia czasu służby preencyjnej w przeważającej części wojska na dwa lata, zniesienia egzaminów inteligencyjnych, oraz rozszerzenia praw do przeniesienia do rezerwy uzupełniającej, zwłaszcza dla ojców rodzin. Ci, którzy służyli dwa lata, odbywać będą później 4 ćwiczenia wojskowe, ogółem 14 tygodni; po 3 latach ćwiczenia wynoszą tylko 11 tygodni.

Mowa ministra skarbu.
Minister skarbu Meyer oświadczył, że potrzebę reformy finansów budzi nie wzrost potrzeb wojskowych, ale nowe wymagania od administracji państwa, zwłaszcza w dziale upaństwowienia kolei. Same 532 miliony na wojsko, przypadająca na Austryę, zamierza pokryć pożyczką, która ma być umorzona w 20 latach. Planu finansowego minister jeszcze nie może przedłożyć, zaznacza jednak, że Izba posłów powinna załatwić przedłożenia podatkowe i umożliwić podwyżkę dochodów na rok 1911.

Mowa Bienertha.
Bar. Bienerth zapewnił, że ani „Stabil-

mento technico” ani nikt inny nie otrzymał od austriackiego rządu zadatku na dreadnoughty, ani w pośredniej ani w bezpośredniej formie.
Po przemowie kilku jeszcze mówców, posiedzenie zamknięto. Następnego posiedzenia 13 lutego w poniedziałek.

Dżuma.

(Telegr. „N. Reformy.”)

Petersburg. Rząd rosyjski ogłasza, że według doniesień konsularnych, w Chabinie umiera dziennie 600 osób.

W Mandżurji zmarło dotąd na dżumę według sprawozdań chińskich 8000 osób.
Petersburg. Z Chabinia donoszą: Lekarz dr Mischi, który zachorował na dżumę i kazał sobie wstrzykiwać preparat Ehrlicha, zmarł.

Petersburg (Pet. ag. tel.). Pod przewodnictwem gen-gubernatora Irkucka zebrała się wczoraj konferencja w sprawie dżumy. Uznała za pożądaną, by Chińczykom pozwolić na przejazd przez Amur tylko w pewnych punktach, będących pod obserwacją. Osoby, jadące z Mandżurji do miast rosyjskich, mają być przez lekarza badane i poddawane 5-dniowej kwarantannie, a zwłoki Chińczyków w palone; również pływające na rzekach zwłoki mają być wyławiane i palone.

Kronika.

Kraków, niedziela 5 lutego

Kalendarzyk kościelny: Agaty panny mąż.
Kalendarzyk astronomiczny: Wschód słońca o godz. 7 min. 09, zachód o godz. 4 m. 38; długość dnia godzin 9 min. 29.

Prognoza stacji meteorologicznej w Wiedniu: Przeważnie pochmurnie, chwilami opady, żywe wiatry, temp. wyższa, pogoda nieustała, wypogadza się.

Teatr miejski imienia Słowackiego: po pol. „Młynarz i jego córka”, wiecez. „Panna głupia”.

Teatr ludowy (przy ul. Rajskiej): po pol. „Krowoderskie zuchy”, wiecez. „Drociarz”.

Nabożeństwo ku uczczeniu powstania styczniowego w kościele św. Salwatora na Zwierzyniecu o 9 rano.

Uniwersytet ludowy im. A. Mickiewicza: w sali Muzeum techn.-przemysłowego o godz. 7 wiecez. dr Filip Eisenberg „Świat drobnoustrojów a człowiek”.

Wieczór poezji robotniczej w sali Muzeum techn.-przem., o 4 pop.

Wieczór dyskusyjny w stow. pol. młodzieży postępowej na temat „Dwa zjazdy młodzieży postępowej”, o 7 wiecez.

Walne zgromadzenie Tow. budowy tanich domów mieszkalnych w lokalu własnym o 12 w południe.

Wice urzędników podatkowych w sali Klubu poczt. o 10 rano.

Bal stow. wzaj. pomocy służby kat. w sali Tow. strzeleckiego.

Żywy dziennik w „Eleuterii” o godz. 7 wiecez.

Loteryja spożywcza Rady opiekunów w parku Krakowskim o 3 pop.

Wystawa w Tow. sztuk pięknych od godz. 11 do 4 po poł.

Teatr miejski we Lwowie: po południu: „Złoty wiek rycerstwa”, wiecez. „Rozwódka”.

W poniedziałek 6 lutego:

Kalendarzyk kościelny: Doroty p. m. i Tytusa.

Kalendarzyk astronomiczny: Wschód słońca o godz. 7 min. 08, zachód o godz. 4 m. 39; długość dnia godzin 9 min. 31.

Teatr miejski imienia Słowackiego: „Panna Malicewska”.

Teatr ludowy (przy ul. Rajskiej): „Krowoderskie zuchy”.

Powszechne wykłady uniwersyteckie w sali i szkoły realnej o godz. 6 wiecez: Dr Stan. Dobrzycki „Polska poezja ludowa”.

Koncert Wacława Kochańskiego w sali starego teatru.

Zabawa taneczna z kotylokiem klubu maszynistów kolejowych w sali Tow. strzeleckiego, o 9 wiecez.

Teatr miejski we Lwowie: „Peer Gynt”.

Z teatru miejskiego. Henryk Battaille w ostatniej swej sztuce, której tytuł w niezbyt szczęśliwym przekładzie brzmi „Panna głupia”, przedstawia się jako powadny autor dramatyczny, operujący bardzo zreszcie efektywnymi sytuacjami, układającymi się w niezwykle interesującą akcję. Oczywiście rzecz snuje się po linii trójką małżeńską, którego trzecim bokiem jest młoda niedoświadczona dziewczyna z wyższego towarzystwa, uwiedziona przez dżawłwieka żonatego. Sytuacja, jaką wywodzi autor, ma ma warunków prawdy życiowej, ale za to pod względem teatralnym wyzyskana jest bardzo zreszcie i staje na wysokości wymagań. Sztuka zbudowana interesująco, ukazuje silnie zarzysowane indywidualizmy, toczące walkę o prawo do szczęścia i życia, choćby wbrew etyce i kodeksowi prawnemu i moralnemu.

Poprzedzając na razie na tej pobieżnej notatce, zaznaczyć należy, że oprócz wartości literackiej utworu Battaille'a daje rozległe pole do popisu w rolach głównych. Na wspomnienie zasłużyła w pierwszym rzędzie p. Janiczówna w roli uwiedzonej Diany de Cherance, gdzie po raz pierwszy znalazła wdzienne pole do ujawnienia szerszej skali talentu i stworzyła rolę wybijającą się na plan pierwszy silniejszymi akcentami uczuciowymi i szczerością. Pani Wysocka w roli zdradzonej pani Armary i rozwinięta, jak zwykle, grą pełną siły i wyrazu, niejmiejsi pręgięgnięta w kierunku nastrojowym. Zespół ról męskich interpretowali w zgranej doskonale całości pp. Sosnowski, Jednowski, Kosiniaki i Szczurkiewicz, z których każdy zapewnił swej roli pewien rys indywidualizmu o zasadniczym zabarwieniu.

Satuka obudzila żywe zainteresowanie, jako rzecz istotnie daleka od banalności, jaką celuje współczesna produkcja dramatyczna francuska. Wykonawców oklaskiwano gorąco i zastępowanie, a p. Janiczównie wreczono piękny kosz kwiatowy. wp.

Zebrań nauczycielstwa krakowskiego. Wczoraj wieczorem odbyło się w sali Towarzystwa demokratycznego zebranie krakowskiego nauczycielstwa tymczasowego pod przewodnictwem p. Michałowskiego. Na zgromadzenie to przybyli radcy miejscy: Stan. Nowak, Konopiński, Pająk, Dudek i Stachowski. Postulaty nauczycielstwa tymczasowego, dążące do sanacji anormalnych stosunków służbowych, przedstawił zgromadzonym p. Szkołowski, zebrałszy je w kilku rezolucjach. W dyskusji zabierali głos r. Konopiński, r. Nowak, pp. Piotrowski, Wera, Wiśniowski i pani Spławinska, poczem rezolucje przyjęto. Uchwalono też wysłać do Sejmu memoriał, żądający podwyższenia płac tymczasowego nauczycielstwa.

Po godzinie pół do 9 zamknął przewodniczący zebranie, podziękowawszy r. Konopińskiemu, oraz członkom Rady miejskiej za interesowanie się sprawami nauczycielstwa.

Obszerniejsze sprawozdanie z tego zebrania odkładamy z braku miejsca do następnego numeru.
Słuby. Wczoraj wieczorem odbył się w kościele Maryackim w Krakowie ślub panny Zofii Niemcowskiej z p. Stefanem Ungrem.

Wczoraj odbył się ślub panny Stachy Suesserówny, córki tutejszego kupca p. Mauryego Suessera z p. dr. Henrykiem Rübnerem, obroną w sprawach karnych w Krakowie.

Wieliczka, 3 lutego. Ś. p. Miśka Sylwery, emeryt, radca salinarny, b. dyrektor salin i wieloletni prezes kasy w Wieliczce, zmarł 26 stycznia w Radomyślu Wielkim. Pogrzeb odbył się 1 b. m. w Wieliczce. Zmarły był osobistością cenioną dla swych niepopolitych zalet charakteru. Wielki propagator idei T. S. L. należał do najgorliwszych jej wyznawców, toteż schodząc do grobu zapisał okazały darek na jej cele. Opiekun biednych, został także okazałą kwotą na wsparcie dla sierot po górnikach. Wyrazem sympatii i żalu po stracie zmarłego był pogrzeb, w którym udział wzięła liczna publiczność, obok personelu salinarnego z muzyką na czele i chórem. Trumnę w powoził wieniec, wśród których wyróżniły się od T. S. L. i od kasy, ponieśli na barkach sztygarzy na miejsce wiecznego spoczynku.

Mianowania. „Gazeta Lwowska” ogłasza: Ministerstwo handlu zamianowało oficyalów rachunkowych Aleks. Wojnowskiego i Włodzimierza Starzkiego rewidentami, a asystentów Emila Schneidera i Michała Sztajera oficyalami w departamencie rachunkowym dyrekcji poczt we Lwowie.

Zmarli: Weronika ze Stankiewiczów Stolarska zmarła dnia 3 b. m., przeżywszy lat 25.

Telegramy

z dnia 5 lutego.

Z Sejmu węgierskiego.

Budapeszt. W Sejmie w dyskusji bankowej minister skarbu dr Lukacs oświadczył, że w obecnej chwili proponowanie banku samostannego jest niemożliwe, ponieważ trzeba by natychmiast przystąpić do wypłat w gotówce. Inaczej bank samodzielnny jest niemożliwy.

Justh odczytał memoriał, w którym party. niezawisłości uznaje utworzenie banku samodzielnego za konieczne i żąda natychmiast powszechnego prawa wyborczego.

Śmiertelny marsz.

Insbuk. Stan żołnierzy, którzy padli ofiarą forsownego marszu w Alpach, jest groźny. Dotąd trzem żołnierzom amputowano nogi. Prawdopodobnie ten sam los czeka jeszcze 9 żołnierzy.

Śmierć generała Cronje.

Klerksdorp. (Transwaal). Znany z wojny Burów z Anglią generał Cronje zmarł.

Zamordowanie ministra perskiego.

Teheran. (Niem. tow. kabł.) Wczoraj po poł. został minister skarbu Sani el Danleh podczas powrotu z medżilisu tuż przed domem zastrzelony. Policjantów, którzy przybyli na pomoc, ostrzelali pomocnicy mordercy i 2 policjantów zabił. Powód zamachu jeszcze nieznany.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:

Michał Konopiński.

Biuch przejezdnych.

Kraków, 4 lutego.

HOTEL BELVEDERE (pokoje od 2 koron Łazienki. Restauracja i kawiarnia na miejscu): Michał Piotrowski z Paryża, dr J. Busler z Tarnowa, Rudolf Rosnaki ze Szczakowej, Rudolf Brudny z Wiednia, H. Rotter z Rą-

nenstadt, L. Jasierska z Zakopanego, Leopold Doleń z Bielska, E. Baslhamer z Wiednia, Otakar Čelák, Leon Lichtwitz z Wiednia, Zbigniew Olchowski z Bielska (Król. Pol.), Jaromir Kondelka z Budziejowca, Stefan Krzyż z Jasta, Drugin Patinicz z Ogulina (Krocyca), Ludwik Bajli de Marich Budapesztu, Władysław Gołęb z Krzeszowa, Kazimierz Dyrczek z Czerwiec, Józef Kineck z Hortinicy (Czechy).

HOTEL KRAKOWSKI: hr. Roman Jeziorowski z Dresna, hr. Roman Haczyński z żoną z Tornia, dr Józef Radowski z Warszawy, dr Adam Antulski z Czeszochy, bar. Fryderyk Engelhardt z Wiednia, Stanisław Wabner z Poznania, X. Jan Lipier z Wilna, X. Karol Łazanowski, X. Tadeusz Piotrowicz z Limanowej, Jan Bojarski z Kielca, Stefan Sozański z Sozán, Józef Majdrowicz z Wiednia, Władysław Jordan z Kijowa, Józef Barabas z Cieszyńska, Stefania Kulinowska z Wołynia, Mieczysław Jarosz, dr Wacław Seidl z Morawskiej Ostrawy, Włodzimierz Böhm z Biadzi, Stanisława Dutkowska z córka z Bochni, Józef Podolski z Warszawy.

HOTEL NARODOWY, ulica Poselska, 22, (gustownie odrestaurowany). Parkiety, światło elektryczne, restauracja, łazienki i gabinety w miejscu. Pokoje od 2 koron zwróć, salka na zbrania towarzyskie, kortyżer ogrzany; hr. Stanisław Piotrowski z Gumnisk, Zofia Turkowska z Warszawy, Julia Mochnacka z córka z Będz na, inż. Faustyn Fruszyński z Myślenic, Katarzyna Grzymalska z Tarnowa, Jan na Zuzszewska z Czeszochy, Eugenia Zielińska z Petersburga, X. prałat Wojciech Rakowski z Podwoleczyska, Leon Stein z Berlina. Michalina Szwarz z Dobromia, Ksawery Żółtowski z Czerwiowiec, Jan Prochowski z Podola rosyj., Teodor Mikolajewicz z Złocunt, X. Józef Szczepański ze Lwowa.

HOTEL SASKI: J. Horowitz z Wiednia, St. Gaszyński, J. Niemczyk z Warszawy, J. Ujański, M. Goldbaum ze Lwowa, Wł. Wodniński z Wadowic, W. Żukowski, Wł. Tomaszewski z Warszawy, J. Lasiański z Przyborowa, Wł. Steczkowski, Zyg. Palewski ze Lwowa, H. Łukas z Wiednia, Z. Biernacki z Król. Pol., J. Krzyżanowska z Wołynia, K. Scholz z Chranowa, P. Pieniążek z Nagowczyzna.

Kursa telegraficzne.

Wiedeń, 4 lutego. — Lasy: a) procent: Austriackie zakładu kred. s. obl. pro. z roku 1880 3-pro. 298. — Austr. sakł. kr. s. obl. pro. z r. 1889 3-pro. 267.50. Uregul. Dunaju s. 1870 r. 100 złr. 5-pro. 300.50. Weg. Banku hip. po 100 złr. 4-pro. 251.50. Pożyczka serb. prem. po 100 fr. 3-pro. 141. — b) besprocentowe: Budapeszteński (Basilla) 5 złr. 40. — Zakł. kred. dia h. i. p. po 100 złr. 53. — Clary 40 złr. m. k. 200. — Pożyczka m. Insubria 20 złr. 112. — Lasy m. Krakowa 30 złr. 91.75. Pożyczka m. Lublany 20 złr. —. Palfy 40 złr. 255. — Czerw. krzyża Tow. austr. 10 złr. 8. — Czerw. krzyża weg. Tow. 5 złr. 59.25. Lasy fund. aroky. Rudolfa 10 złr. 69. — Salma 40 złr. m. 255. — Pożyczka Salcburga 30 złr. —. Turckie oblig. prem. kol. po 400 fr. 257.80. Turckie oblig. prem. kol. pro. —. Lasy kom. m. Wiednia s. 1874 roku 53. —

Berlin, 4 lutego. — Austriackie banknoty 85.25. Spiryta —. —
Paryż, 4 lutego. Renta 3-pro. 97.65. Mąka 30.60. Frankfurt, 4 lutego. Austr. kred. 213.50. Koleje państwowe 138.25. Discount 195.75. Laura —. —. Uspokoienie: spokojne.

Wiedeń, 4 lutego. Zamknięcie giełdy. (Wal. kor.) Akcje: Austr. Zakł. kred. 677.50, weg. Zakł. kred. 85. —, Anglobanku 327.25, Unibanku 610. —, Landerbanku 535.50, Bankverein 564.75, Bodenredit 13.37, Galic. Banku hipotecznego 688. —. Kolei państwowych 74.9. Kolei państwowych 115.45, kolei państwowych 51.60, kolei Czarowieckiej —, Alpy 77.9. Rima Murani 68. —. Frankiego Tow. żelaznego 26.36, Fabryki bronii 750. —. Akcje turckie tyt. 81.1. —. Gal. akc. Tow. kop. n. 8.4. —. Obl. weg. indennit. —. Renta majowa 93.10, Austr. renta koron. 92.95, Wegier. renta koron. 91.45, 56 letnie Listy Tow. kred. ziemsk. 92.60, 4% Listy Banku hip. 93.75, 4% Listy Banku hip. 93.65, 5% Listy Banku hip. 110.50, 4% Listy Banku kraj. 94.50, 4% Listy Banku kraj. 94.40, 4% Gal. Obl. propin. 93.65, 4% Gal. pożyczki kraj. 1893 93.65, 4% Pożyczki m. Lwowa 92.65, Lasy turckie 258.50, Marki 117.37, Ruble 254. —. Rosyj. pożyczka 103.95, Akcje praskiego banku kredyt. —, 4% pożyczka m. Krakowa 93. —, Galicyjski bank kredytowy ziemski 41.4% 99.10. Uspokoienie: silne.

Berlin, 4 lutego. (Zamknięcie giełdy). Austr. kredyty 213. —. Austr. kolej państw. 154. —. Discount 195.75. —. Tow. handlowe 171. —. Warszawa-wiedeński 218.12. —. Lasy turckie 179.75; włoskie —; Noty austr. 85.20; Wiedeń krótki 851.05; Noty rosyjskie 215.50; Nowy Jork —; 4% polsk. listy zastawne —; Ameryk. noty 490. —; 8% praskie konsule 84.90; Lombardy 235.2; Reichsbank 143.30; Päckettahrt 143.97; Warszawa krótko —.

Pierścionki zaręczynowe i ślubne

73 15 15 Zegarki, zegary, łańcuszki, kolczyki, i wszelkie wyroby jubilerskie oraz srebro stolowe

EMIL GOLDWASSER w Krakowie, obecnie w nowym lokalu, ul. Grodzka 25.

Zakład artystyczno-kamienniarzki i budowlany
Józefa Ruleszy
naprzeciw omentarza w Krakowie, posiada wielki wybór gotowych pomników piaskowca, granitu i marmuru. Podejmuję się wykonania grobowców w miejscu i na przetrwały. Telefon 759. 4 28 0

SALON SZTUKI
w sali magazynu fortepianów firmy:
B. Gabryelska
Rynek główny 35 (Krzyštofory).
Wystawa najnowszych dzieł

Profesora L. Wyczółkowskiego
Pastele i grafika:
kwiaty — pejzaże, rybacy i architektura
1019 z Jaramca. 13 0
Salon otwarty od godziny 9—7 wiecez.
Wstęp bezpłatny.
Sprzedają także na spłaty do 20 miesięcy.

Kuchnia Jarska „Przyroda”
ul. św. Krzyża 7 (róg Mikołajskiej).
Dzis w niedzielę obiad:
Kapuśniak 20 h. Krupnik 20 h. Marchewka z groszkiem 30 h. Kapusta czerwona 20 h. Szpinak z jajem 30 h. Pirzki z serem 30 h. Kiełki drożdżowe 30 h. Jaja eklery z sałatą 40 h. Ryż z masłem 30 h. Budyń parzony, sos czekoladowy 40 h. Pączki domowe 30 h. Jabłka pieczone nadziewane 30 h. Kompot 30 h. Obiady z 3 dań za 50 hal. 104 4 0

Mały młyn
wodno-motorowy, tudzież hotelik, restauracja z koncesją i sprzedaż wędlin, tuż przy stacji kolei, do wydzierżawienia taras. Wiadomości: Kraków, Swoboda 2, parter. 1222 2 2

Marmolady
morelowa — malinowa — poziomkowa — wiśniowa — owocowa i brusznice — poleca
Wojciech Olszowski
w Krakowie, Mały Rynek
61 14 0

Pracownia sukien damskich
Amalii Janiszewskiej
wykonuje wszelką robotę w zakresie krawiectwa wchodzącą według najnowszych fasonów po cenach możliwie najtańszych. 1087 3 3
Kraków, ulica Sobieskiego 1. 6.

„ARGUS”
KRAKÓW
Floryańska 47
Telefonu Nr 808.

Ameryk. urządzenia biurowe i maszyny do pisania.

Trade MARK
JERRY
Znak ochronny dla mebl.
33 15 0

Spis najnowszych zdjęć na 29 cm. dwustronnych
plytach Pathé
(do szafury) po K 4.50.
84346 Ave Maria Boninsegua, sopran
84347 Legenda Valacco
84138 La forza del Destino " z chórem
84141 Trovatore, Miserere " i Scampini, z chórem
84142 Trovatore Scampini, tenor, z chórem
84150 Africana
84143 Samson i Dalila " "
84144 " " " "
84145 Otello, śmieć " "
84146 " monolog " "
84140 La forza del Destino, Boesmi, bas, z chórem
84147 Aida, Finale " i Scampini
84147 Aida, Finale " "
84148 Fausto, Christo risnreito, chór la Scala.
Najnowsze technika zdjęć i wspaniałe głosy artystów złożyły się na zachwycającą całość. — Nadto nowości francuskie i niemieckie. Na prowincję wysyła się płyty do wyboru za zaliczką połowy.
S. Grudziński i T. Berger, Kraków, Szewska 10.
Ulepszona membrana koncertowa z aluminium (K 25.—) daje niebywałą czystość i siłę tonu. Nadaje się do każdego pathefonu. 1269 1 12

Korepetycyi
udziela i przygotowuje do egzaminów gimnaz. stuch. IV. r. filoz. Wynagrodzenie w stosunku 1 kor. za godz. Adres: Bodkowski, uniwersytet. 1260 2 3

Interes masarski
eksportowy, wraz z urządzeniem warsztatowym, pomieszkaniem, sklepem, lodownią etc., z powodu choroby właściciela zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia do 15 lutego nadsyłać proszę pod K. G. poste restante Żywiec. 1288 2 3

Ważne dla emerytów.
Do sprzedania dom murywany nowy, suchy, stonowany, z ogrodem, 3 pokoje, kuchnia, łazienka, za 10 tysięcy koron. Połowa może zostać na hipotecę na 5%. Wiadomość u Ludwika Hubera. Wadowice. 1262 1 2

Zdolny korepetytor akademik przyjmie lekcje. Zgłoszenia: J. R. legit. Nr 325 poste restante Kraków. 1395 1 5

Dom parterowy
o 2 stancjach i sieni, ogródek na froncie i ćwierć morga pola przy domu, do sprzedania w Łobzowie, ul. Kościelna 82, przy rogatce Czarnowiejskiej. Wiadomość tamże. 1282

W Łobzowie
parcela budowlana, dwufrontowa, kwadratowa, 469 sążni, zaraz do sprzedania. Wiadomość: Michał Tomsa, Prądnik Biały, p. Prądnik Czerwonny. 1303 1 2

Rutynowany biurowiec
z ukończoną szkołą średnią i kilkuletnią praktyką biurową, poszukuje miejsca magazyniera, pisarza, lub rachmistrza do fabryki lub dworu. Zgłoszenia pod R. B. 9. poste restante Podgórze. 1325 1 2

Skład fortepianów i pianin oraz wypożyczalnia
Zygmunta Raby
Kraków, ul. św. Jana 13.

Wyłączne zastępstwo fabryki Braci Stingi, 942 e. k. nadwornych dostawców. 9 0

Założony w r. 1872
Zakład artystyczno-kamienniarzki
BRACI TREMBECKICH
Kraków, ul. Rakowicka 7, tel. 462.
podejmuję się wykonania grobowców i pomników, tak w miejscu jak na prowincji, oraz poleca wielki wybór pomników gotowych z piaskowca, marmuru i granitu. 28 302 300

Pensjonat „Krolewianka”
Dunajewskiego 6.
Pokoje higienicznie i elegancko umeblowane, kuchnia nadzwyczaj zdrowa, dla najdelikatniejszych organizmów zalecana. Tamże można dostać obiady na miasto. 1262 4 4

Pokój frontowy
przedpokój z wygodką i kuchnią, na parterze, od 1 marca do wynajęcia. — Łobzowska 6. 1301 3 3

„Merkury”
Gazeta Losowań i Handlowa.
Dokładne wykazy wszystkich losowań. 10 0
Popularny dział handl. i giełdowy
Bezpłatny dodatek
„Rocznik finansowy” zawierający wykazy niepodjętych wygranych i wiadomości handlowe. Frenumerata całoroczna 3 K 60 h. półroczna 1 K 80 h.
Adres: Adm. „Merkurego” w Krakowie, Rynek gl. 5.
Numer okazowe darne.